

**UCHWAŁA NR XLIII/347/2013
RADY MIEJSKIEJ W DREZDENKU**

z dnia 17 grudnia 2013 r.

**w sprawie przyjęcia strategii Integracji i Rozwiązywania problemów Społecznych Gminy Drezdenko na lata
2014-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2013 r. póź. 594 z późn.zm), art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2013, poz. 182 z późn. zm.) , uchwała się, co następuje:

§ 1. Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Drezdenko na lata 2014 -2020.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Drezdenka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie od 2 stycznia 2014 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Drezdenku

Adam Kołwzan

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLIII/347/2013
Rady Miejskiej w Drezdenku
z dnia 17 grudnia 2013 r.

**STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY DREZDENKO
NA LATA 2014-2020**

listopad 2013

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	4
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE.....	6
1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	8
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	16
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
2.2. DEMOGRAFIA	17
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	18
2.4. KWESTIA DZIECKA	28
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	29
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	32
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	35
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	36
2.9. DIAGNOZA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	37
2.10. ANALIZA SWOT	38
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	46
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	46
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	50
3.1. MISJA	50
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	53
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	62
4. UWAGI KOŃCOWE.....	65

WPROWADZENIE

Strategia została stworzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku, Powiatowego Urzędu Pracy w Drezdenku, instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem.

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy. W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 jest dokumentem uspołecznionym i opracowanym przy zastosowaniu metod partycypacyjnych.

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2013 , poz. 674 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 nr 127 poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

- ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r., poz. 182 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006r., Nr 139, poz. 992 z późn.zm),
- ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012r., poz. 1228 późn. zm.),
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 12013r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r., poz. 1356 z późn.zm.),
- ustawy z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. nr 149, poz. 887 z późn. zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przeczności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.

3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;

- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeżenie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na

poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Drezdenko na lata 2014-2020 jest spójna z poniższymi dokumentami.

NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych

kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej

i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie, aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII

„Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- Priorytet I – Działanie 1.2. „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”, którego cel zakłada podniesienie jakości i efektywności funkcjonowania instytucji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej poprzez rozszerzanie realizowanych przez nie usług, poprawę systemu monitorowania i oceny efektywności podejmowanych działań oraz inwestycje w rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr;
- Priorytet I – Działanie 1.3. „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”, którego celem jest opracowywanie, wdrażanie i promocja ogólnopolskich i ponadregionalnych rozwiązań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowanych do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym w szczególności: młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób pozbawionych wolności, osób niepełnosprawnych oraz członków społeczności romskiej, a także upowszechnianie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia;
- Priorytet VII – Działanie 7.1. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji”, którego cel zakłada rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie;
- Priorytet VII – Działanie 7.2. „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”, którego celem jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej;
- Priorytet VII – Działanie 7.3. „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji”, którego cel zakłada wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”, którego cel zakłada wspieranie potencjału organizacji pozarządowych w celu ich efektywnego i profesjonalnego uczestnictwa w mechanizmach partnerstwa, szczególnie w obszarach istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej i Krajowego Programu Reform.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY DREZDENKO DO 2015 ROKU

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanego dla rozwoju gminy działalności.

Strategię Rozwoju Gminy Drezdenko do 2015 roku. Określa ona prognozy, wizje rozwojowe oraz cele, a także zadania i sposoby ich osiągnięcia, które mają służyć mieszkańcom gminy w rozwoju społeczno-gospodarczym, samorządności lokalnej oraz podnoszeniu stopy życiowej i bytu.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Drezdenko jest gminą miejsko-wiejską, położoną w północno-wschodniej części województwa lubuskiego. Jest jedną z pięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu strzelecko-drezdeneckiego. Zajmuje powierzchnię 400 km² i liczy 17.650 mieszkańców, z czego ok. 60% ludności mieszka w Drezdenku będącym siedzibą władz gminy.

Do gminy należy dwadzieścia siedem sołectw: Bagniewo, Czartowo, Drawiny, Goszczanowiec, Goszczanowo, Goszczanówko, Gościm, Górzyska, Grotów, Karwin, Kosin, Kijów, Klesno, Lipno, Lubiatów, Lubiewo, Marzenin, Modropole, Niegosław, Osów, Przeborowo (z Hutnikami i Lipowem), Rapin, Stare Bielice, Trzebic, Trzebic Nowy, Zagórze i Zielątkowo.

Z większymi ośrodkami (z Gorzowem Wielkopolskim, Międzychodem, Skwierzyną, Dobiegniewem, Krzyżem Wielkopolskim, Czarnkowem) Drezdenko łączą drogi wojewódzkie. W Nowym Drezdenku znajduje się również stacja kolejowa zbudowana w połowie XIX w.

Duże wartości przyrodnicze i krajobrazowe miasta i gminy wynikają z położenia na pograniczu dwóch wielkich krain: Wielkopolski i Pomorza oraz na skraju Puszczy Drawskiej i Noteckiej. O walorach przyrodniczych świadczy utworzenie Drawieńskiego Parku Narodowego, liczne rezerваты przyrody i pomniki przyrody. Tereny leśne zajmują ok. 75% obszaru gminy. Wśród lasów, głównie bukowych i sosnowych, rozciąga się kraina jezior z położonymi nad nimi ośrodkami wypoczynkowymi. Ważnym elementem krajobrazu są rzeki Noteć i Drawa. Dzięki pierwszej możliwe jest połączenie z Wisłą, Odrą i Wartą, natomiast druga należy do najczystszych w Polsce i wiedzie nią bardzo popularny szlak kajakowy.

Gmina posiada rozwiniętą bazę turystyczną. Oprócz licznych gospodarstw agroturystycznych, pensjonatów i gościńców znajdują się tu: Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy im. prof. Wiktora Degi w Gościmiu, Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy w Goszczanowie oraz Ośrodek Wypoczynkowy „Za lasem” w Gościmiu.

Prawa miejskie Drezdenko otrzymało prawdopodobnie w 1317 r. Główne zabytki miasta i gminy związane są z bogatą historią sięgającą początków państwowości polskiej. Wśród nich należy wymienić: dawny arsenał przebudowany w XVII w. na spichlerz (obecnie siedziba Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej im. Franciszka Grasia), Zespół Pałacowo-Parkowy przy

Placu Wolności z barokowym pałacem z 1766 roku (obecnie siedziba Gimnazjum nr 1), kordegardę (wartownia przy bramie wjazdowej do pałacu) z XVII w., kościół pw. Przemienienia Pańskiego z 1902 r. w stylu neogotyckim, ratusz neogotycki, zespół kamieniczek zdobionych secesyjnymi ornamentami, średniowieczny układ urbanistyczny, kościół szachulcowy pw. Podwyższenia Krzyża Świętego z XVIII w. w Karwinie, kościół pw. św. Józefa z II połowy XVIII w. w Lubiatowie, kościół neogotycki w Trzebiczu, dzwonnica i kościół w Przeborowie.

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: dwa przedszkola, 10 szkół podstawowych, dwa gimnazja oraz szkoła Ponadgimnazjalna. Do dyspozycji mieszkańców jest stadion im. J. Nojiego, hala sportowo-rekreacyjna i 3 boisk piłkarskich.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w ośrodku zdrowia i gabinetach lekarskich.

2.2. DEMOGRAFIA

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie informacji zebranych podczas przeprowadzania Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku oraz danych Urzędu Miasta i Gminy Drezdenko z lat 2011-2012. Ich analiza pozwoliła na zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności, przedstawienie obecnej struktury demograficznej mieszkańców i dokonanie w tym zakresie prognozy na najbliższe lata. Czynniki powyższe odgrywają bowiem istotną rolę w planowaniu zabezpieczenia społecznego ludności.

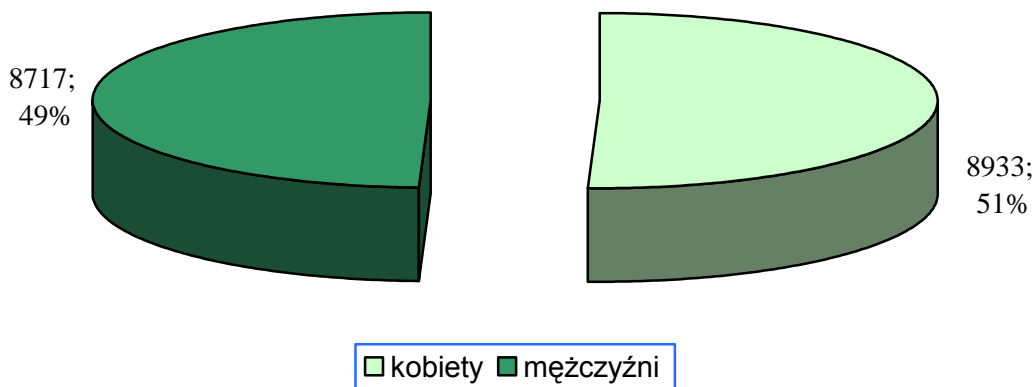
Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

Wykształcenie ludności jest bezpośrednio związane z jej cechami społeczno-zawodowymi, wpływając na aktywność zawodową ludności i źródła jej utrzymania.

Głównym źródłem utrzymania w 2011 roku :

- emerytura,
- renta,
- praca na własny rachunek,
- praca najemna,
- pomoc społeczna.

Ludność gminy według płci z końcem 2011 roku

Dane Urzędu Miejskiego Drezdenko.

Według danych Urzędu Miejskiego Drezdenko z 31 grudnia 2011 roku teren gminy zamieszkiwało 17.650 osób, w tym 8.933 kobiet i 8.717 mężczyzn.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy podkreślić, iż w niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, a tym samym zasili grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniej długości życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji

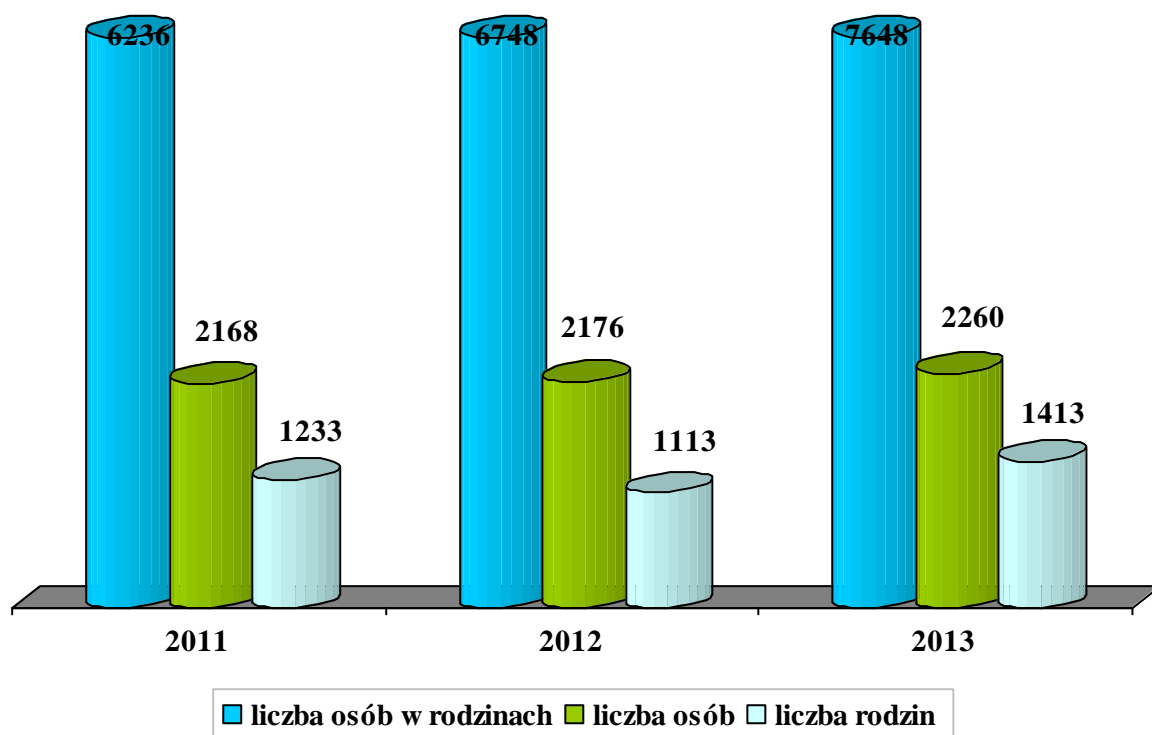
życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Drezdenko odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych), współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym oraz aktywizowanie środowiska lokalnego.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2004-2006

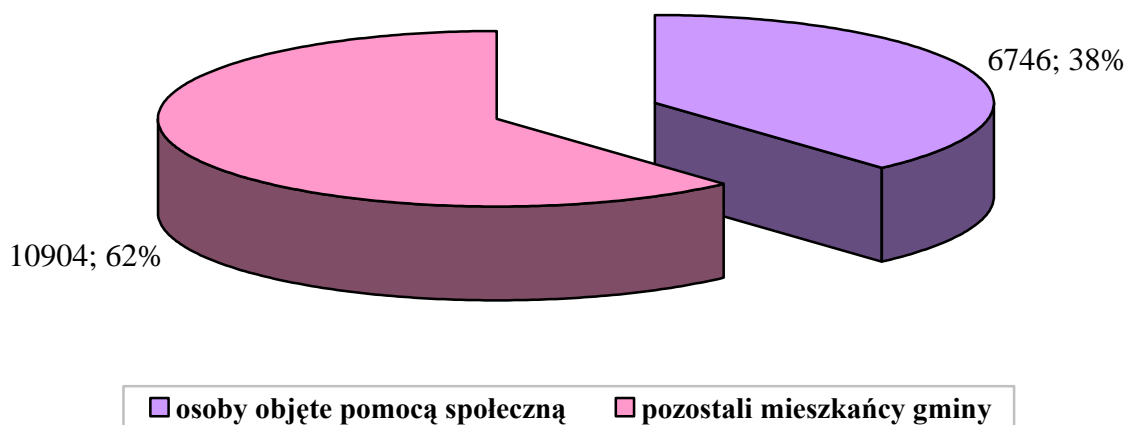

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Dreżdenku.

W latach 2011-2013 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Dreżdenko ulegała zmianom. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2012 roku kryterium to ustalono na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

Poniższy wykres przedstawia udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy z końcem 2011 roku.

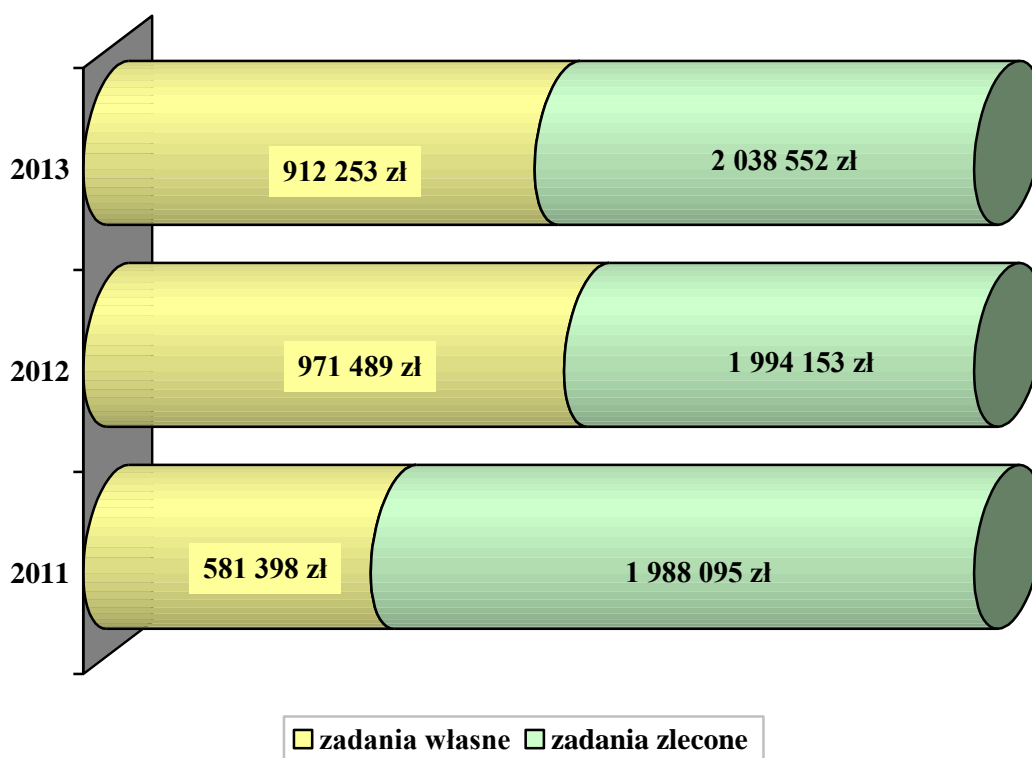
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2011 roku

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku.

Spośród 17.650 mieszkańców gminy, 6.746 osoby skorzystały z systemu pomocy społecznej w roku 2011. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wielkość środków finansowych przeznaczanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku na pomoc społeczną w latach 2011-2013 przedstawia poniższy wykres.

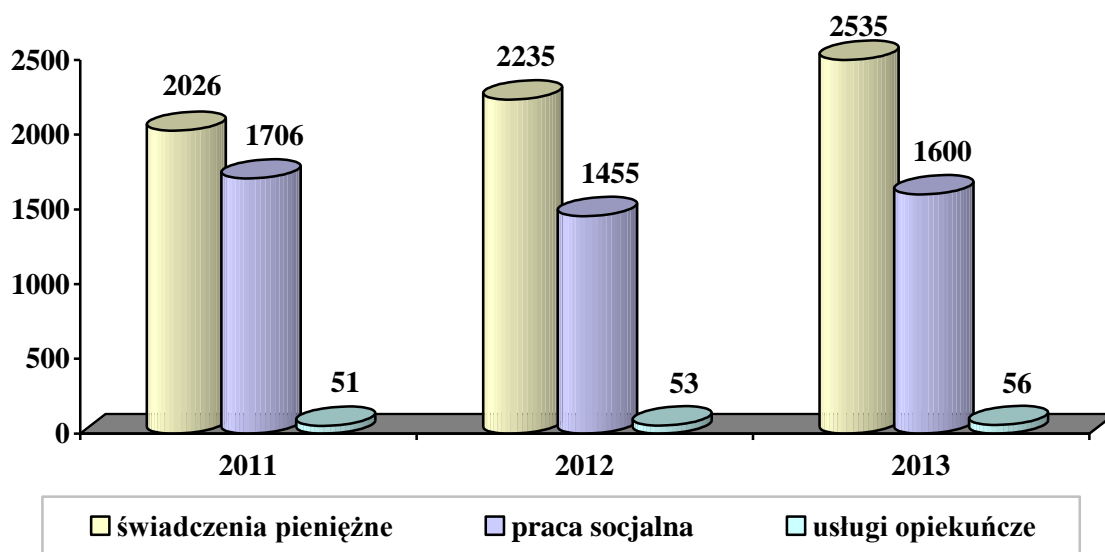
Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku na pomoc społeczną, uwzględniając kwoty na realizację zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2011- 2013 zwiększały się z roku na rok. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2011 – 2.569.493 zł, w roku 2012 – 2.965.642 zł, a w 2013 roku – 2.950.805 zł.(stan na dzień 31.10.2013r.)

Poniższy wykres przedstawia poszczególne rodzaje pomocy udzielanej beneficjentom systemu pomocy społecznej w latach 2011-2013.

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS w latach 2011-2013 (liczba osób)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku.

W latach 2011-2013 świadczenia pieniężne były najczęściej oferowaną formą pomocy. W omawianym okresie liczba osób objętych tego rodzaju wsparciem co prawda systematycznie malała, niemniej była dominująca. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń pieniężnych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

Istotnymi rodzajami pomocy były również praca socjalna i usługi opiekuńcze. Liczba osób objętych pracą socjalną oraz liczba osób korzystających z usług opiekuńczych ulegała wahaniom.

Szczegółowe dane na temat liczby osób i rodzin, którym udzielono poszczególnych form wsparcia przedstawia poniższa tabela.

Typ realizowanych świadczeń przez OPS w latach 2011-2013

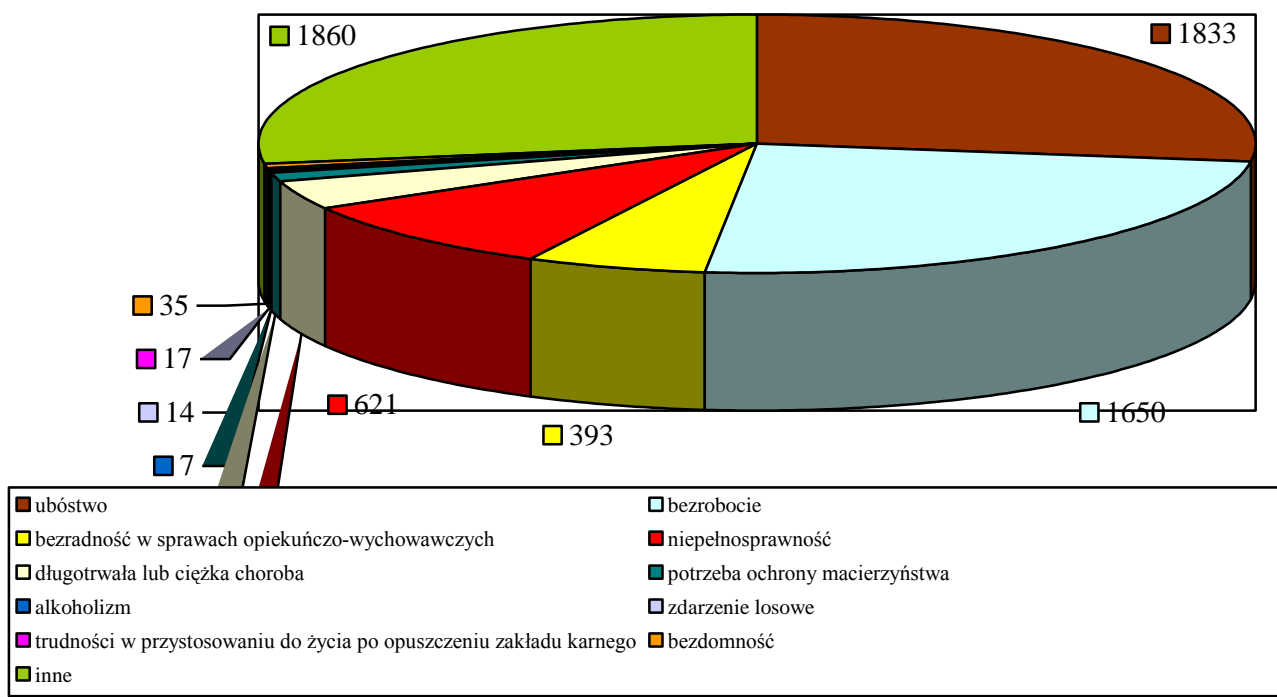
Typy świadczeń	2011		2012		2013	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	2026	832	2235	929	2535	1229
Praca socjalna	1706	682	1455	586	1600	800
Usługi opiekuńcze	51	51	53	53	56	56

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję OPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny. Powody przyznawania pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku w latach 2011-2012 przedstawia poniższy wykres.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w 2011 r. (liczba osób)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku.

W 2011 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- niepełnosprawność ,
- długotrwała lub ciężka choroba ,
- potrzeba ochrony macierzyństwa ,
- alkoholizm ,

- zdarzenie losowe ,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego ,
- bezdomność ,
- sieroctwo ,
- przemoc w rodzinie ,

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2011 roku odbiegała od struktury demograficznej całej lokalnej społeczności z uwagi na znaczną nadreprezentatywność dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin. Dzieci i młodzież do 21 roku życia stanowiły prawie połowę klientów OPS. W grupie osób w wieku poprodukcyjnym lub zbliżonym zakres wsparcia był proporcjonalny do liczebności. Niepokoiła wielkość grupy beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki powinni, samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Strukturę odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową, należy zauważyć, iż najliczniejszą grupę beneficjentów w 2011 roku stanowiły osoby bezrobotne, bez prawa do zasiłku. Na drugim miejscu znalazły się osoby pracujące. Wśród głównych przyczyn takiego stanu rzeczy winno się wskazać uzyskiwanie niskich dochodów uniemożliwiających utrzymanie siebie i swoich rodzin. Liczne grupy tworzyły również osoby niepracujące, a także renciści i osoby uczące się. Beneficjentami systemu pomocy społecznej w 2011 roku były także osoby pozostające na emeryturze, przebywające na zasiłku dla bezrobotnych, a także studenci.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy OPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W latach 2011-2013 Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku skierował do Domu Pomocy Społecznej łącznie pięćdziesiąt osób .

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu,

zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

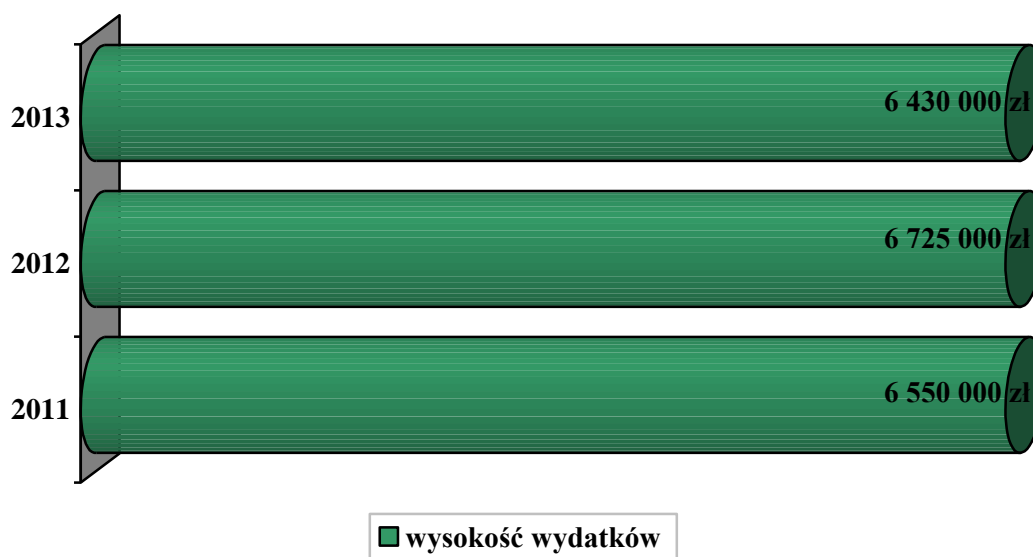
Ośrodek Pomocy Społecznej w Dreżdenku od 2012 roku jest realizatorem dodatków mieszkaniowych.

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Miejskiego

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe na temat wysokości środków finansowych przeznaczonych w latach 2011-2013 na realizację świadczeń rodzinnych przedstawia poniższy wykres.

Wydatki na świadczenia rodzinne w latach 2011-2013

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku na realizację świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na ten cel w latach 2011-2013, należy zauważyć, iż świadczenia kształtowały się prawie tak samo.

W 2011 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku przyznał następujące świadczenia:

- zasiłek rodzinny,
- zasiłek pielęgnacyjny,
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatki do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- świadczenie pielęgnacyjne,

- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- dodatki do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

W 2011 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku opłacił również 166 i 420 składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne na kwotę odpowiednio 251.634zł. i 194.502 zł.

Fundusz alimentacyjny jest świadczeniem wypłacanym dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe dotyczące liczby tego typu świadczeń wypłaconych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku w 2011 roku, kwot wydatkowanych na ten cel oraz liczby świadczeniobiorców przedstawia poniższa tabela.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane przez OPS w roku 2011

Liczba rodzin	Kwota świadczeń
126	632.107

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku.

W roku 2011 Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku przyznał dla 129 rodzin świadczenie z funduszu alimentacyjnego na kwotę 632.107 zł.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci dezintegracji rodziny, zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny oraz zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu

życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Poniższy wykres przedstawia liczbę osób bezrobotnych w powiecie strzelecko-drezdeneckim, 2009-2011.

Liczba osób bezrobotnych w powiecie w 2009-2011 r.

Gmina	2009 r.	2010r.	2011r.
Dobiegiew	763	808	877
Drezdenko	1533	1428	1455
Stare Kurowo	324	337	374
Strzelce Kraj.	1616	1440	1564
Zwierzyn	334	342	367
RAZEM	4570	4355	4637

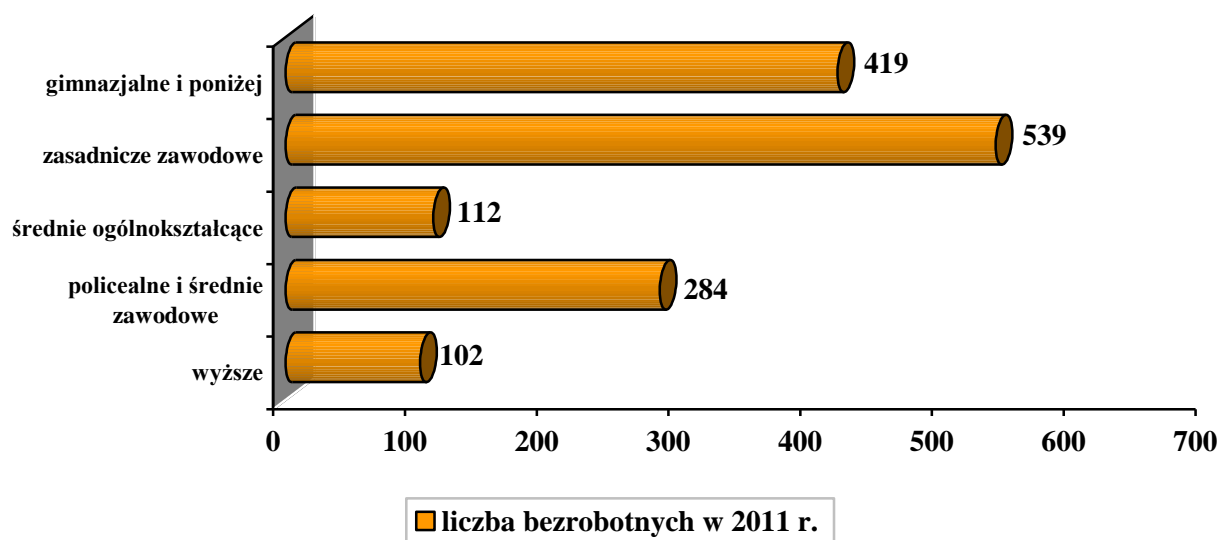
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelcach Krajeńskich

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelcach Krajeńskich na dzień 31 grudnia 2011 roku, w gminie Drezdenko pozostawało zarejestrowanych 1455 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowili 54,9% ogółu bezrobotnych w gminie (799 osoby). Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2006 i 2007 roku stanowili najliczniejsze grupy pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej. Należy ponadto zauważyć, że sytuacja osób oczekujących na pracę do 1 miesiąca i od 1 miesiąca do 3 miesięcy w porównywanym okresie nie uległa poprawie. Jednakże w 2007 roku w pozostałych grupach oczekujących na zatrudnienie odnotowano spadek liczby bezrobotnych, co należy uznać za niezwykle pozytywną tendencję. W grupie osób pozostających bez pracy

powyżej 24 miesięcy, w 2007 r., w stosunku do 2006 r., nastąpił spadek o 39,5%. Wśród osób bez pracy w okresie 12-24 miesiące spadek był największy - o 47,3%, w grupie pozostających bez zatrudnienia przez 6-12 miesięcy zanotowano spadek o 29,3%, z kolei w grupie osób bez pracy w okresie 3-6 miesięcy o 32,3%. W analizowanym czasie zmniejszył się też o 10,5% udział osób oczekujących na pracę przez 1-3 miesiące, natomiast w 2007 r. w stosunku do 2006 r. wzrósł procentowy udział osób pozostających bez zatrudnienia do 1 miesiąca.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2011 roku w gminie Dreżdenko

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelcach Krajeńskich,

Z końcem 2011 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw,

ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie

decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstinencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Nie było uwidocznione używanie narkotyków.

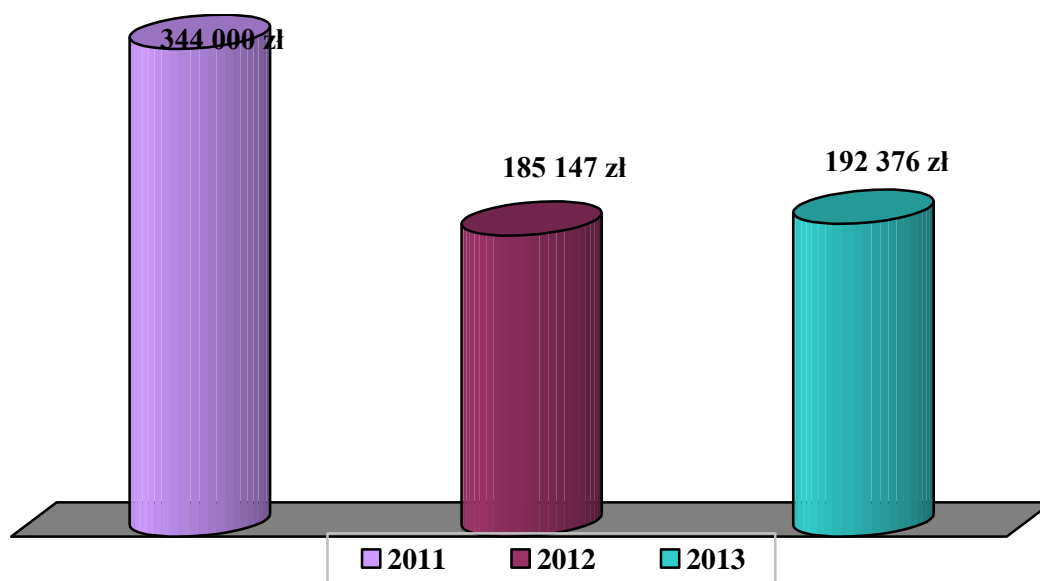
Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania oraz uchwalany corocznie gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Do głównych jego zadań na rok 2011 należało: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, oraz wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Z analizy pełnomocnika ds. rozwiązywania problemów alkoholowych wynika, że problem alkoholowy należy do głównych problemów społecznych w gminie i dotyczy niejednokrotnie ludzi młodych i rodzin dysfunkcyjnych w trudnej sytuacji życiowej. Corocznie zwiększa się też liczba zgłoszeń choroby alkoholowej oraz picia ryzykownego w rodzinach.

W gminie działa Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie, którego zadaniem jest prowadzenie konsultacji i poradnictwa psychologicznego dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych, dla ofiar i sprawców przemocy domowej oraz udzielanie informacji o możliwościach podejmowania leczenia w przypadkach uzależnienia od narkotyków, hazardu, leków. W ramach Punktu prowadzone są terapie indywidualne i Telefon Zaufania.

Poniższy wykres przedstawia wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Drezdenko w latach 2011 roku.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2011-2013

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku

Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Drezdenko w latach 2011-2013 wynosiła 721.523 zł. .

2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwale lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2011 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Drezdenko skorzystały 322 rodziny liczące 621 osób). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca,

zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Do instytucji i organizacji świadczących opiekę i pomoc osobom niepełnosprawnym na terenie gminy Drezdenko należą: Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, SPZOZ Drezdenko, Klub Seniora, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Środowiskowy Dom Samopomocy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Koło Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym TPD i Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność

zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Drezdenko.

Najczęściej popełniamy przestępstwem było prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym oraz kradzieże-mienia i włamania.

2.9. DIAGNOZA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

W każdym społeczeństwie obok ludzi, którzy są w stanie zaspokoić wszystkie swoje potrzeby istnieją też ludzie, których nie stać na zaspokojenie nawet najbardziej elementarnych potrzeb. Ubóstwo jest zatem czymś zauważalnym – przybiera różne oblicze – może chodzić o bardzo niskie dochody, złe odżywianie, brak opieki zdrowotnej, niski standard mieszkania lub brak miejsca do zamieszkania.

Zadaniem pomocy społecznej na poziomie lokalnym jest współtworzenie godziwych warunków egzystencji i pracy dla grup charakteryzujących się ubóstwem i dotkniętych wszelkiego rodzaju dysfunkcjonalnością, np. niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą, bezrobociem, alkoholizmem lub narkomanią. Podstawowym jej celem – obok zapewnienia im doraźnej pomocy – jest doprowadzenie, jeśli to tylko możliwe, do samodzielności życiowej osób i rodzin – do sytuacji, w której nie będą one wymagały zewnętrznego wsparcia. Ważne jest zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie, integracja ze środowiskiem i stworzenie sieci usług socjalnych, adekwatnych do potrzeb w środowisku.

Brak mieszkań, niemożność podjęcia pracy, niepełnosprawność, niedostatek środków do życia, osamotnienie, uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie, zagubienie w świecie – to zaledwie kilka przykładów problemów z codziennego życia mieszkańców gminy Drezdenko. Problemy te swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze osoby. Zmuszają one część społeczeństwa do szukania różnych form pomocy, w tym i korzystanie z usług świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w 2011 roku.

lp.	Przyczyny	Ilość osób
1	ubóstwo	1833
2	bezrobocie	1650
3	bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	393
4	niepełnosprawność	621
5	długotrwała lub ciężka choroba	237
6	potrzeby ochrony macierzyństwa	79
7	alkoholizm	7
8	zdarzenia losowe	14
9	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	17
10	bezdомność	35
11	przemoc w rodzinie	7
12	inne	1860

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Drezdenku

Powyższa tabela ukazuje z jakich powodów najczęściej mieszkańcy Gminy Drezdenko zwracali się o pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej Drezdenku. Przy ocenie niniejszych danych należy również podkreślić, iż opisywane tutaj problemy społeczne często występują razem. Wynika to ze specyfiki problemów społecznych, ich wzajemnego powiązania i oddziaływania.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **sily** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,
- istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym,
- współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia,
- występowanie bezrobocia długotrwałego wśród kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale.

Szanse

- zahamowanie rozwoju zjawiska bezrobocia długotrwałego i wykluczenia społecznego,
- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- ograniczona dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- wysoki poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- odpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- upowszechnianie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek, ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- sprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niezadawalający poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dysponowanie miejscami pobytu dla ofiar przemocy,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- istnienie organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- współpraca władz lokalnych i regionalnych z organizacjami pozarządowymi w obszarze uzależnień oraz wymiana doświadczeń i informacji pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami.

Słabe strony

- nieodpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- słabo przygotowana baza lokalowa,
- brak bazy leczenia odwykowego,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe,
- ograniczona współpraca z Kościołem.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- ograniczona współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia osób bezdomnych

Mocne strony

- możliwość określenia liczby bezdomnych,
- posiadanie wiedzy na temat miejsc grupowania się osób bezdomnych,
- dostrzeganie różnorodności problemu bezdomności i stosowanie działań zapobiegawczych,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
- dostateczne angażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych,
- umiejętne komunikowanie się z mediami w sprawach bezdomności,
- niestosowanie podziału na bezdomnych swoich i obcych,
- brak problemu minimalizowanie zjawiska bezdomności w małych społecznościach lokalnych,
- istnienie struktury stacjonarnej dla bezdomnych,

Słabe strony

- brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności,
- brak odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności i standaryzacji usług dla bezdomnych.

Szanse

- dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności,
- współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi a instytucjami samorządowymi i rządowymi,
- obiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności,
- społeczna akceptacja osób bezdomnych,
- nieograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym.

Zagrożenia

- brak programów w zakresie budownictwa socjalnego,
- wpływ systemu gospodarczego na problem bezdomności,
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnienie określonego standardu usług dla osób starszych,

- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- możliwość kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej oraz realizowania się w organizacjach samopomocowych,
- poprawianie sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych.

Słabe strony

- niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- ograniczona liczba małych form pomocy społecznej dla osób starszych w gminie,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy,
- niski poziom życia osób starszych,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- szkolenie kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- podejmowanie działań w zakresie dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych.

Zagrożenia

- wzrost liczby osób samotnych,
- niedostosowanie do osób starszych infrastruktury,
- migracja ludzi młodych na inne tereny,
- występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- funkcjonowanie w sferze niepełnosprawności aktywnych organizacji pozarządowych, z którymi współpracują instytucje samorządowe,
- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,

- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- dobry przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- dostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnym,
- pełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- równomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- stabilizacja liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej oraz pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań,
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- nieodpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- posiadanie dziennego ośrodka wsparcia – Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi,
- funkcjonowanie na terenie gminy Klubu Seniora jako ośrodka wsparcia dla osób starszych,
- wykwalifikowana kadra pomocy społecznej,
- istnienie Domu Wspólnoty „Barka”.

Słabe strony

- brak lokali socjalnych,
- brak domu pomocy społecznej,
- brak domu dziennego pobytu,
- brak kadry specjalistycznej (psychologa, psychoterapeuty, radcy prawnego),
- brak ośrodków leczenia uzależnień,
- brak możliwości leczenia stacjonarnego w zakresie uzależnienia alkoholowego,
- brak zakładu aktywizacji zawodowej,
- brak jadłodajni,
- brak zaplecza lokalowego na potrzeby ośrodka pomocy społecznej,
- słaba infrastruktura pomieszczeń środowiskowego domu samopomocy oraz klubu seniora.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący analizy problemów społecznych na terenie gminy Drezdenko korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

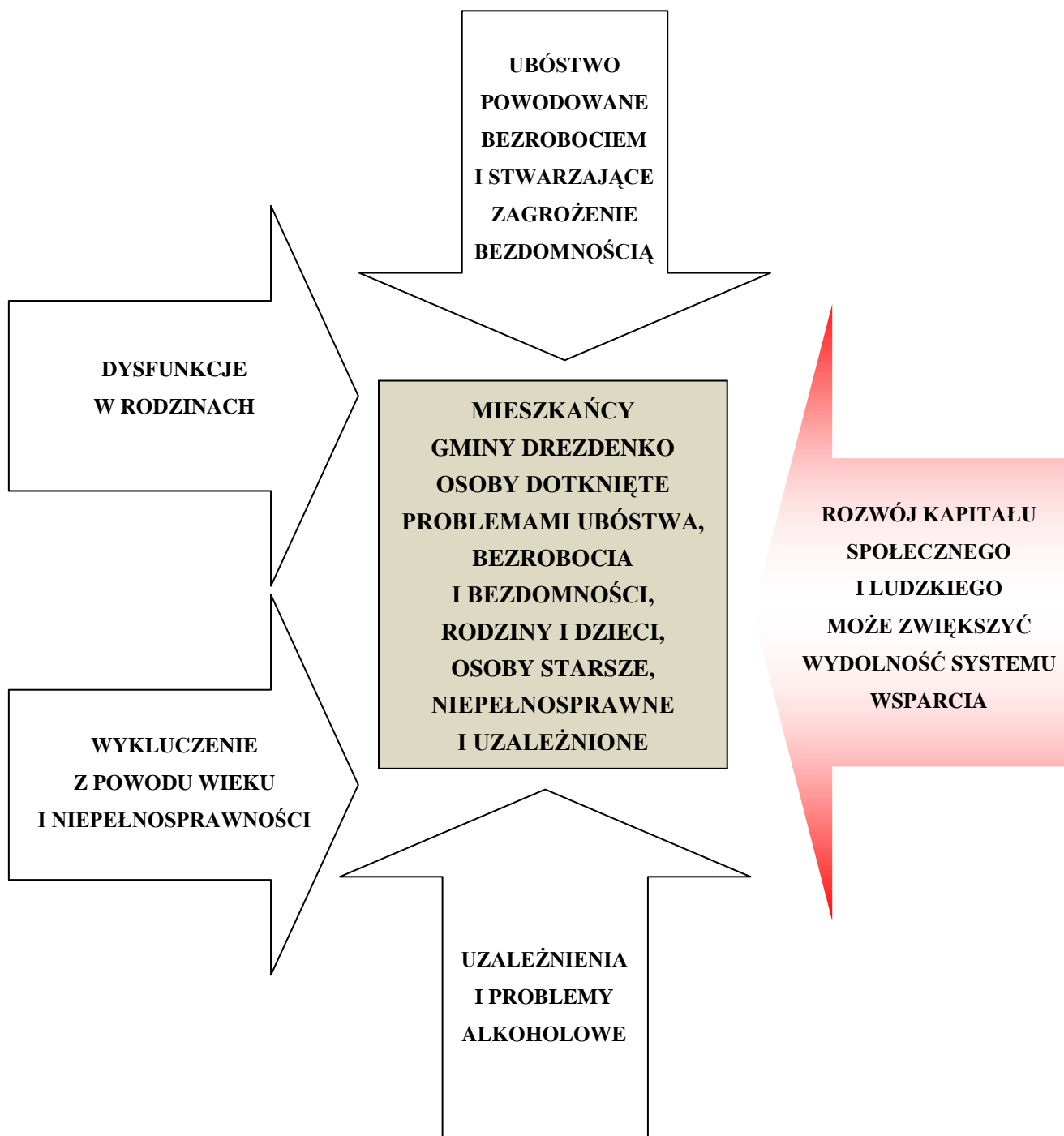
Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku przygotowując dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są ubóstwo i bezrobocie stwarzające zagrożenie bezdomnością. Równie ważne jest przeciwdziałanie dysfunkcjom opiekuńczo-wychowawczym, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom starszym i niepełnosprawnym – grupom licznym na terenie gminy, a tym samym szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Istotnym zagadnieniem jest również przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności. W celu zwiększenia wydolności systemu wsparcia na terenie gminy, należy ponadto rozwijać kapitał społeczny i ludzki w środowisku lokalnym. Samorząd gminny powinien rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Nie należy zapominać równocześnie o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Ośrodku

Pomocy Społecznej. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Poniższy schemat przedstawia problemy społeczne gminy Drezdenko, które należy rozwiązać w ramach lokalnej strategii.

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY DREZDENKO, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

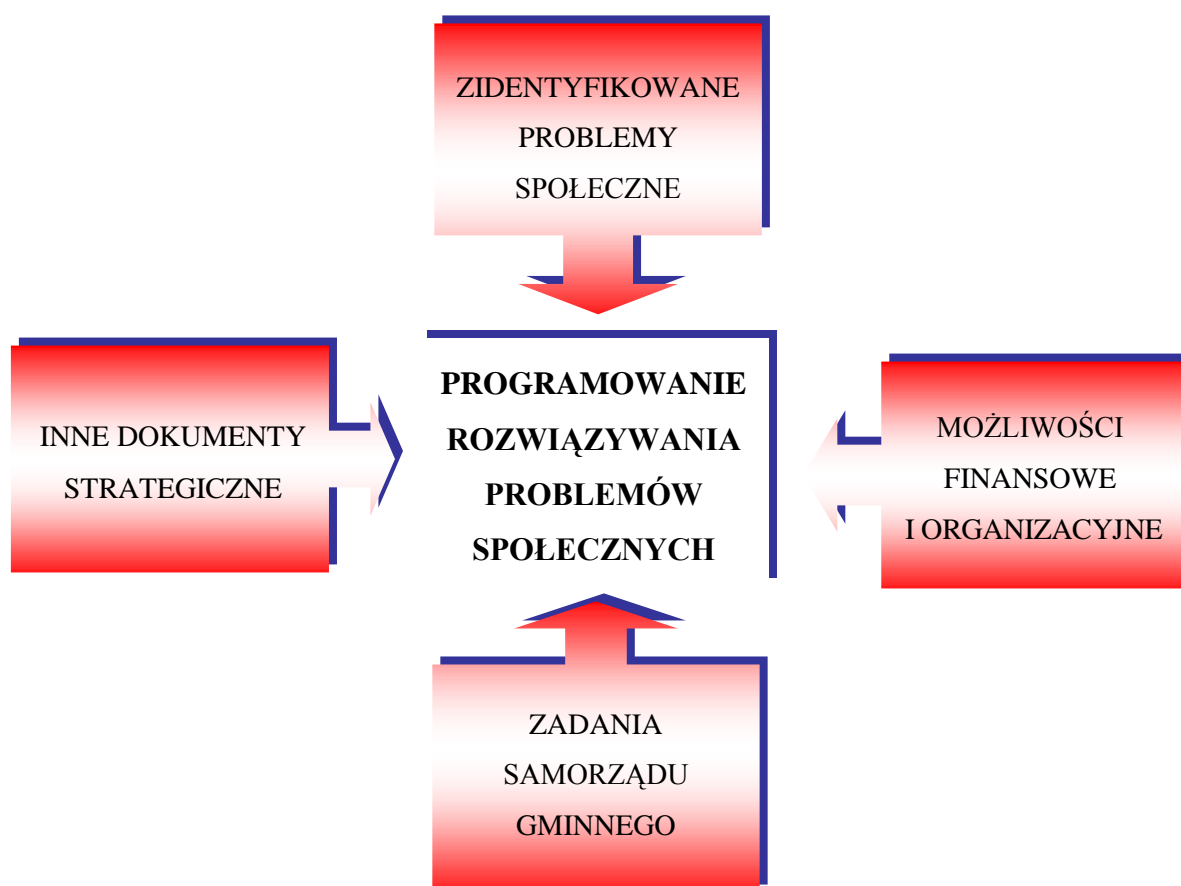

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE

**KWESTIE POŚREDNIO WPLYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

Poniższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

3.1. MISJA

**GMINA DREZDENKO DĄŻY DO ZAPEWNIENIA
SWOIM MIESZKAŃCOM DOBROSTANU
ORAZ PRZECIWDZIAŁA WYKLUCZENIU
SPOŁECZNEMU POPRZEZ SOLIDARYZM
I SUBSYDIARNOŚĆ REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ**

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

**GMINA DREZDENKO DAŻY DO ZAPEWNIENIA SWOIM MIESZKAŃCOM
DOBROSTANU ORAZ PRZECIWDZIAŁA WYKLUCZENIU
SPOŁECZNEMU POPRZEZ SOLIDARYZM I SUBSYDIARNOŚĆ
REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ**

Związek misji z celami strategicznymi przedstawiono w formie diagramu ostrosłupowego, uzależniając położenie poszczególnych celów strategicznych od liczby mieszkańców gminy, w stosunku do których adresowane będą cele operacyjne i kierunki działań zawarte w części programowej strategii. Cel strategiczny nr 1 dotyczący rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego obejmuje zdecydowaną większość mieszkańców, dlatego stanowi podstawę ostrosłupa, kolejne cele, oczywiście są nie mniej ważne, ale za każdym razem obejmują one wybrane – nieco mniejsze – grupy społeczne. Należy przyjąć, że zestawienie ma charakter wyłącznie poglądowy. W praktyce wybrane rodziny i mieszkańcy będą mogli być obejmowani realizacją programów i projektów z dwóch, a nawet trzech celów strategicznych w zależności od pojawiających się problemów społecznych.

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Problem:

Zgodnie z zasadą pomocniczości system polityki i pomocy społecznej powinien uzupełniać i wspierać naturalną strukturę społeczną w samoorganizacji i kompensowaniu podstawowych potrzeb.

Cel strategiczny 1.

**Wzmacnianie lokalnej społeczności
w samodzielnym rozwiązywaniu własnych problemów**

Cele operacyjne:

1. Profesjonalizacja pomocy społecznej.
2. Rozszerzanie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne wzmacnianie kadr Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez kształcenie i zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej.
3. Podjęcie działań w kierunku poprawy bazy lokalowej Ośrodka Pomocy Społecznej.
4. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet, na łamach lokalnych mass mediów (prasa, telewizja), rozpowszechnianie ulotek, rozlepianie plakatów, zamieszczanie ogłoszeń, utworzenie punktu informacyjnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
2. Upowszechnianie pozytywnych skutków działań obywatelskich.
3. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie w jak najszerszym zakresie przez organizacje społeczne, kościół katolicki i inne kościoły,

związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.

4. Wspieranie organizacyjne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
5. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już funkcjonujących na terenie gminy poprzez: systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, regularne spotkania i wymianę doświadczeń.
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wykorzystania na potrzeby lokalnej infrastruktury pomocowej obiektów budowlanych będących w posiadaniu gminy, np. budynku po telekomunikacji.
7. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska oraz Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Pogłębiający się obszar ubóstwa stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych, m.in. przestępczości.

Cel strategiczny 2.

Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego

Cele operacyjne:

1. Działania ratunkowe w stosunku do grup dotkniętych problemem ubóstwa i marginalizowanych oraz zapobiegające w stosunku do grup znajdujących się na pograniczu minimum socjalnego.
2. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym szczególnie bezrobotnych długotrwale.
3. Pomoc osobom bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Badanie i monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego osób korzystających z systemu pomocy społecznej.
2. Zmniejszanie skutków ubóstwa i bezrobocia poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz współpracujące z nim organizacje pozarządowe.
3. Systematyczne doszkadzanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.
4. Zapewnienie najuboższej grupie mieszkańców gminy przynajmniej jednego gorącego posiłku dziennie – podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy jadłodajni.
5. Prowadzenie w środowisku lokalnym akcji charytatywnych na rzecz osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami ubóstwa i bezrobocia (zbiórki żywności, odzieży, sprzętu AGD).
6. Realizacja projektów związanych ze zwiększeniem aktywności lokalnej społeczności.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem osób po 45 roku życia), aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia.

2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób po 45 roku życia).
3. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, mogących zorganizować np. Klub Integracji Społecznej.
4. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
5. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez: pracę socjalną, polegającą m.in. na poradnictwie w zakresie możliwości pomocy w opłacie czynszu celem zapobieżenia eksmisji i bezdomności, informowaniu o zamianie mieszkań, oraz zapewnienie schronienia (we współpracy z Fundacją Dom Wspólnoty Barka).
2. Tworzenie mieszkań socjalnych – podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
3. Prowadzenie działań osłonowych na rzecz osób bezdomnych – m.in. pomoc materialna, rzeczowa, medyczna, poradnictwo specjalistyczne, opracowywanie i realizowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy oraz Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Rodzina powinna zapewniać swoim członkom oparcie i pomoc. Może to uczynić tylko silna rodzina, w związku z tym wszelkie problemy opiekuńczo-wychowawcze osłabiające jej funkcje powinny być diagnozowane i rozwiązywane. Polepszeniu powinna ulec sytuacja dziecka, w szczególności należy rozszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego.

Cel strategiczny 3.

Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Cele operacyjne:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny: psychologicznego, prawnego, socjalnego.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

1. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
2. Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa (prawnik, psychoterapeuta, konsultant ds. uzależnień, pedagog), w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
3. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy żłobka oraz zwiększenia dostępu do opieki przedszkolnej.
4. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich poprzez: organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży odpowiedniej do pory roku i wyposażenia w artykuły szkolne, organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
5. Rozwój sieci i oferty świetlic gminnych, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez

dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

6. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.
7. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
8. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
9. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
10. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, wycieczki), tworzenie klubów młodzieżowych, zwiększenie dostępu do infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.
11. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
12. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.
13. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
14. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska oraz Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Na terenie gminy ma miejsce wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności nasilają się problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tych grup odpowiedniej sfery usług wzmacniających i wspierających.

Cel strategiczny 4.

<p style="text-align: center;">Budowa zintegrowanego systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych</p>

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
3. Aktywizacja osób upośledzonych psychicznie.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie kontaktu z placówkami służby zdrowia i placówkami rehabilitacyjnymi, wspieranie rodziny w opiece nad chorym w domu, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych (rozwój wolontariatu na rzecz usług sąsiedzkich) oraz rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez zwiększenie liczby opiekunek oraz podniesienie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług.
3. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, m.in. poprzez opracowywanie projektów socjalnych promujących integrację społeczną.

4. Wsparcie socjalne i psychologiczne osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnoprawnych.
5. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, m.in. poprzez rozszerzenie oferty i poprawienie bazy lokalowej funkcjonującego na terenie gminy Klubu Seniora.
6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy Dziennego Domu Pobytu.
7. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (m.in. poprzez współpracę z warsztatami terapii zajęciowej).
8. Tworzenie na terenie gminy mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych.
9. Podjęcie działań w kierunku rozszerzenia oferty i poprawienia bazy lokalowej funkcjonującego na terenie gminy Środowiskowego Domu Samopomocy.
10. Wspieranie i rozszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy oraz Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 5.

Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cele operacyjne:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują, m.in. przeciwdziałanie przemocy domowej.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

1. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy, m.in. poprzez przeprowadzanie badań ankietowanych wśród mieszkańców.
2. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
3. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
4. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek, m.in. poprzez rozpowszechnianie ulotek, organizowanie spotkań poświęconych tej tematyce.
5. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
6. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym – rozszerzenie oferty funkcjonującego na terenie gminy punktu konsultacyjnego.
7. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.
8. Przeciwdziałanie przemocy domowej:
 - rozszerzenie oferty i zasobów funkcjonujących na terenie gminy punktów: konsultacyjnego i informacyjnego, świadczących pomoc m.in. ofiarom i sprawcom przemocy,
 - opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska oraz Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzysciami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.

Uzasadnienie

Zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym zgodnie z art. 17 ust.1 ppkt.1 ustawy o pomocy społecznej jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, którym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.